

مدار موازی نمایشی از محمد کلانتری با عنوان «نساجی، ای امید شهر خسته» را اعلام می‌کند. این نمایش روز جمعه ۲۴ آذر ۱۴۰۲ افتتاح می‌شود و تا ۲۲ دی ادامه خواهد داشت. «نساجی، ای امید شهر خسته» که اولین همکاری این هنرمند با دستان است، شامل چاپ دستی بر پارچه، عکس، چیدمان، ویدیو و یک مجسمه است.

این هنرمند با تعریف این پروژه در «تقاطع فرهنگ بصری، جامعه‌شناسی شهری و صنعت، تاریخ‌نگاری انتقادی و زندگی روزمره» بر دو نهاد مدرن در قائمشهر تمرکز کرده است: «کارخانجات نساجی مازندران» و «باشگاه فوتبال نساجی قائمشهر».

شرکت صنایع نساجی مازندران که در سال ۱۳۰۹ به عنوان بخشی از پروژه‌های مدرن‌سازی ایران تأسیس شد، بزرگترین کارخانه تولید پارچه در خاورمیانه بود. کارخانه‌های آن در طول نسل‌ها، نقشی اساسی در بسیاری از جنبه‌های زندگی در قائمشهر از جمله ساختار اجتماعی، اقتصاد و کشاورزی و فرهنگ، و زندگی شهری آن ایفا کرده‌اند. اما در سال‌های اخیر، بسیاری از خطوط تولید آن تعطیل و متروکه شده‌اند. آنچه باقی مانده، شهر و جمعیتی است که روزی وابسته به فرصت‌های اقتصادی این کارخانجات بود. اکنون، مشاغل از بین رفته، تولیدات کشاورزی، به‌ویژه کشت پنبه، تا حدی زیادی قطع شده است. در نتیجه، بسیاری از افراد شاغل در کارخانه مجبور به مهاجرت به شهرهای دیگر شده‌اند.

امروزه، بیشتر زمین‌ها و ماشین‌آلاتی که زمانی در اختیار این مجتمع کارخانه‌ای بود فروخته شده است. تنها کارخانه شماره ۳ فعال است و فقط حدود ۲۷۰ نفر در آن مشغول به کار هستند، که در مقایسه با هزاران نفری که در گذشته در این مجموعه مشغول کار بوده‌اند ناچیز محسوب می‌شود. در حال حاضر، تنها محصول کارخانه‌ی نساجی نخ و پارچه‌ی کفن است.

طبق جدیدترین مشاهدات هنرمند از متروکه‌های این کارخانه، «زمین کارخانه شماره دو به مزایده گذاشته شده و قرار است یکجا به فروش برسد». بر اساس بازدید او، اکنون زباله‌گردها «بازمانده‌های نهایی کارخانه را جمع‌آوری کرده و روزانه درآمد ناچیزی از آن به دست می‌آورند». به گفته‌ی این افراد، آن‌ها «در حال ارتزاق از بازمانده‌های جسد کارخانه‌ای هستند که روزگاری پدران و مادران‌شان با کار در آن بخشی از چرخ صنعت این کشور را می‌چرخاندند». او می‌گوید که «در طی فرایند تخریب کارخانه نساجی، مجسمه مادر بافنده به عنوان نماد کارخانه و همچنین شهر قائمشهر از مقابل کارخانه شماره دو برداشته شده و به انبار نخاله‌های شهرداری قائمشهر انتقال داده شد. این مجسمه به شبی بی‌خانمان بدل شد که در آخرین جابه‌جایی به کمربندی شهر منتقل شد و در این بین آسیب‌های جدی دید.»

در میان این اتفاقات تلخ، باشگاه فوتبال نساجی قائمشهر به مرور تبدیل به نمادی جدید برای قائمشهر شد. ساکنان این شهر، خاطرات تلخ‌کامی‌ها و شادی‌های جمعی خود را دوباره از طریق هواداری این باشگاه فوتبال کشف می‌کنند؛ چنان که هواداران تیم شعار می‌دهند «نساجی، ای امید شهر خسته، نفس‌ام به نفس تو بسته». نمایش کنونی، نگاهی به کارخانه نساجی، تیم فوتبال نساجی و مجسمه‌ی مادر بافنده می‌اندازد تا امیدهای از دست رفته‌ی یک شهر و کشف دوباره گذشته‌ی را بررسی کند.

Parallel Circuit announces “O! Nassaji: The Hope of an Exhausted City,” an exhibition by Mohammad R Kalantari. The show will open on Friday, December 15, 2023, and continue through January 12, 2024. “O! Nassaji: The Hope of an Exhausted City,” marking the artist’s first collaboration with Dastan, includes printmaking on textiles, photographs, videos, installations, and a sculpture.

Defining the project as an “intersection between visual culture, revisionist historiography, urban sociological studies as well as exploring the effects of industrialization and shifts in everyday life,” the artist has set to focus on two modern establishments in the northern Iranian city of Qaem-Shahr: Nassaji Qaem-Shahr Football Club and Nassaji Mazandaran Textile Industries Company.

Founded in 1930 as part of the initiatives to modernize Iran, Nassaji Mazandaran Textile Industries Company was the largest textile manufacturing plant in the Middle East. For generations, its factories have played an essential role in many aspects life in Qaem-Shahr, including its economy and agriculture, as well as its culture, social, and urban life. However, in recent years, much of its production lines have been closed and abandoned, leaving behind a population once dependent on the economic opportunities it provided: jobs were lost, agricultural production, especially cotton farming, had to be cut down, and many of the people employed in the plants had to migrate elsewhere.

Based on the artist’s research, most of the land and machinery once owned by the factories has been sold off, with only Plant #3 remaining operational, employing a mere 270 people, compared to thousands that once worked in the company. As of now, the sole product of the factory is Kafan, a cloth used to wrap a deceased person’s body in Islamic practice.

Most of the remaining land, especially its largest area that hosted Plant #2, is now used as waste dumping sites, where poverty has led many to search through the trash. “The Weaving Mother,” a sculpture that once sat in front of Plant #2 and was considered a symbol for both the factory and the city, was removed as part of the dissolution of the company, initially moved to the city’s leading waste management site, and then to the city’s beltway, receiving much damage.

All along these tragic events, Nassaji Qaem-Shahr Football Club became a new symbol for the city, with its residents rediscovering their collective bitter memories and joys, reliving moments from the past through the team's life. The current exhibition visits the factory, the team, and the sculpture of the weaving mother to explore the lost hopes of a city and the rediscovery of a bygone past.